

яка багато в чому увібрала в себе багато положень Конституції 1964 р. Афганістан проголошується «ісламським республіканським державою» (ст. 1), офіційне найменування – Ісламська Республіка Афганістан. Вона закріпила основи сильної президентської республіки. Вищі органи держави (президент, парламент, уряд) є виборними і змінюваними» (ст. 1).

Список використаної літератури:

1. The Constitution Of Afghanistan 1923 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.afghan-web.com/history/const/const1923.html>
2. The Constitution of Afghanistan 1931 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://afghantranslation.chechiconsulting.com/documents/constitution/Constitution_1931-1310_ET.pdf
3. The Constitution of Afghanistan 1964. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.afghan-web.com/history/const/const1964.html>
4. The Constitution of Afghanistan 1976 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.afghan-web.com/history/const/const1976.html>
5. Основные принципы ДРА [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://constitutions.ru/?p=37>
6. The Constitution of Afghanistan 1987 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.afghan-web.com/history/const/const1987.html>
7. The Constitution of Afghanistan 2004 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.afghan-web.com/history/const/const1990.html>

Ключові слова: Конституціоналізм, Конституція, Афганістан, Афганський право, Ісламське право.

Ключевые слова: Конституционализм, Конституция, Афганистан, Афганское право, Исламское право.

Key words: Constitutionalism, Constitution, Afghanistan, Afghan law, Islamic law.

АНИЦУК НІНА ВОЛОДИМИРІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
професор кафедри історії держави і права
доктор юридичних наук, професор*

ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК КОНСТИТУЦІЙНИХ АКТІВ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ЩОДО ПЕРЕСС: ГЕНДЕРНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Палата лордів Британського парламенту до сьогодні залишається унікальною серед парламентських палат демократичних держав. Вона досі є Палатою, що не обирається, і це може здатися аномальним, недемократичним і анахронічним фактом в іншому демократичному суспільстві [1, с. 251–252]. Якщо досліджувати Палату лордів з гендерної

точки зору, то заслуговує на увагу проблема гендерної рівності у цій палаті. У цьому контексті доцільно проаналізувати історичний розвиток конституційних актів Великої Британії щодо пересс.

Жінок, які увійшли до Палати лордів британського парламенту, не рідко називають перессами. Цей термін, зокрема, застосовано британськими законодавцями у конституційних актах. Зокрема, ст. 6 Акту про перів 1963 р. Великої Британії має назву: «Звання пересси за власним правом» й стосується представництва жінок у Палаті Лордів Британського парламенту. Щоправда, слід зазначити, що цей термін є значно ширшим. Так, у Лінгвокрайознавчому словнику «Велика Британія» поняття «пересса» трактується у двох значеннях. Із цього словника випливає, що англійський термін «peeress» – це, по-перше, дружина або удова пера і по-друге, жінка-пер, пересса у своєму праві, пересса по собі (володіє титулом не по чоловіку і з 1963 р. має право бути членом Палати лордів [House of Lords] [2, с. 317].

Варто нагадати, що парламент з'явився у середньовічній Англії в XIII ст. як станово-представницькі збори при монарху. В XIV ст. парламент став ділитися на 2 палати: Палату лордів (місце тут передавалось у спадок) і Палату громад, до якої обиралися делегати із числа лицарів і городян. До другої половини XX ст. Палата лордів британського парламенту була представлена сутто чоловіками. Під впливом фемінізму відбулися зміни, що призвели до включення жінок до Палати лордів британського парламенту.

Перший конституційний акт Великої Британії, що надав дозволу жінкам бути перессами, став Акт про пожиттєвих перів 1958 р., який має повну назву: Акт, що уповноважує представляти титул пожиттєвого пера із правом засідати і голосувати у Палаті Лордів (30 квітня 1958 р.). Згідно із цим документом британським жінкам уперше було дозволено отримати пожиттєве перство. Про це йдеться у п. 3 ст. 1. «Повноваження представляти пожиттєве перство із правом засідати і голосувати у Палаті лордів» вищезгаданого документа, де зазначається про те, що на підставі цієї статті пожиттєве перство може бути пожалувано особам жіночої статі [3, с. 17].

Даний Акт надав Короні можливість жалувати титули пожиттєвих перів за порадою Прем'єр-міністра як чоловікам, так і жінкам, які досягли певних визнаних успіхів у громадському житті без права передання титулів у спадок. Данні перські титули втрачалися після смерті їх власника [1, с. 224–225].

Першими, кому було подаровано титули пожиттєвих перів, стали чотири жінки, які вперше відкрили дорогу до Палати лордів представницям своєї статі [1, с. 225]. Першою жінкою у Палаті лордів стала баронесса Вутгон оф Абінджер. Вона з'явилася у цій Палаті в 1958 р., хоча спроби вживалися задовго до цього ще в XIX столітті [1, с. 273].

Отже, Акт про пожиттєвих перів 1958 р. відкрив представницям жіночої статі шлях до Палати лордів, що відома своїм консерватизмом і традиціоналізмом. Тим не менш, аж до середини 90-х рр. пожиттєві пери значно перевершували за кількістю пожиттєвих пересс [1, с. 259].

В 1962 р. у британському парламенті було створено спільний Комітет двох Палат, яким було надано рекомендації щодо проведення реформи, зокрема, щодо пересс. Суть реформи полягала у тому, що пересси, які отримали титул у спадок, мали отримати й права засідати у Палаті лордів і мають піддаватися тим же обмеженням у правах щодо виборів до Палати громад, як і спадкові пери [1, с. 226]. Вищезгадані рекомендації отримали закріплення в Акті про перів 1963 р.

Отже, наступним конституційним актом Великої Британії щодо пересс, став Акт про перів 1963 р. Так, згідно ст. 6 «Звання пересси за власним правом» цього акту жінка, що володіє званням пера в перствах Англії, Шотландії, Великої Британії або Сполученого королівства, буде (у яких би виразах жалуваної грамоти це звання пера не зазначалося) мати то ж право отримувати королівський рескрипт про явку на засідання Палати лордів, приймати участь у засіданнях і голосувати в цій Палаті, і вона підпадає під ті ж обмеження щодо членства у Палаті громад і щодо обрання у цю Палату, що й чоловіки, що володіють званням пера [3, с. 19]. Відтепер всі пересси, що отримали титул у спадок, були прийняті у Палату лордів поряд з усіма шотландськими перами [1, с. 226].

Отже, спадкові пересси були допущені до Палати лордів в 1963 р. Першою такою пересою, що переступила поріг Палати лордів, була баронесса Стрендж оф Нокін [1, с. 275–276].

Отже, чоловіки традиційно історично домінували в британському двохпалатному парламенті. Починаючи з другої половини ХХ ст. у Великій Британії існує гендерна рівність щодо представництва жінок у Палаті лордів британського парламенту. Першими конституційними актами, що відкрили дорогу британським жінкам до Палати лордів парламенту Великої Британії, стали Акт про позитивних перів 1958 р. та Акт про перів 1963 р. Із появою цих документів Палата лордів британського парламенту поповнилася перессами, які нарівні із перами, мають усю повноту прав відповідно до законодавства Великої Британії.

Список використаної літератури:

1. Алексеев Н. А. Палата Лордов Британського Парламента: от Суда Короля Эгберта до революции Премьера Т. Блэра (825–2003 гг.) – М.: Издательство БЕК, 2003. – 432 с.
2. Великобритания: Лингвострановедческий словарь / Р. У. Рум, Л. В. Колесников, Г. А. Пасечник и др. – М.: Рус. яз., 1978. – 480 с.
3. Конституционные акты Великобритании // Конституции зарубежных государств : учебное пособие / Сост. проф. В. В. Маклаков. – 3-е изд. перераб. и доп. – М.: Издательство БЕК, 2002. – С. 3–25.

Ключові слова: британський парламент, Палата лордів, конституційні акти, пересси, гендерна рівність.

Ключевые слова: британский парламент, Палат лордов, конституционные акты, пэрессы, гендерное равенство.

Key words: British parliament, House of Lords, constitutional acts, peeress, gender equality.